

Autismspektrumstörning

Symtom

(Autism, Asperger [= högfungerande autism], Atypisk autism): Nedsatt social förmåga (nedsatt intuitiv förståelse för andra, svårigheter att "läsa mellan raderna" i socialt samspel, svårigheter att se saken ur den andres perspektiv och att läsa av vad den andre känner, defekt i inlevelseförmåga, fixeringar och låsningar i tänkandet, konkret tänkande, bristande "sunt förnuft", kastar ur sig svar innan frågeställaren pratat färdigt, pratar överdrivet mycket och känner inte om lyssnaren är intresserad). Oförmögen till "småprat". Pratar snarare till än med andra. Svårigheter att ta till sig kritik. Handikappet i social förmåga brukar långsamt bli bättre med åren. Ibland asexualitet. Avvikelse i verbal kommunikation/kroppsspråk/ansiktsuttryck/beteende (kan bl.a. ha svårt för kroppskontakter). Avvikelse i sensorik/perception (ljud, lukt, ljus, temperatur). Ofta rutinbundna med stereotypa mönster i aktiviteter kan ibland fungera bra i lagbundna yrken [naturvetenskap, juridik] eller rutinbundna. Begåvningsnivå varierar från mycket högbegåvade till utvecklingsstörning. Dock att för diagnosen Asperger där inte får finnas någon generell utvecklingsstörning. Ofta specialintressen, (samlare, förmåga till utantillkunskaper). Nedsatt stresstolerans (lätt uttröttbar, irritabilitet). Kriminalitet och missbruk överrepresenterat.

För fullständiga diagnoskriterier enligt ICD10 eller DSM-V vg se <http://habilitering.se/om-autism>
Det föreligger betydande överlappning mellan ADHD/ADD/autismspektrumstörning såväl inom barn- som vuxenpsykiatri.

Betydande samsjuklighet med flera andra psykiatriska diagnoser som depression, ångestsyndrom, bipolär sjukdom, personlighetsstörning (ffa antisocial resp borderline), missbruksproblem (dock att autismspektrumtillstånd ofta går med avståndstagande från alkohol och cigaretter).

Funktionsstörningarna är etablerade under personens livstid; om än med olika manifestationer.

Personlighetsavvikelse kan för den enskilde även innehålla positiva moment i bemärkelsen att man visserligen saknar något men fått något annat i stället; ex.v. så har den med autistiska drag nedsatt förmåga att känna vad andra förväntar sig men har å andra sidan av samma anledning minskad tendens till oro p.g.a. olika förväntningar och även förutsättningar för ökad känsla av frihet.

Differentialdiagnos

Viktigaste diff diagnosen till autismspektrumstörning är social fobi (autismspektrumstörning debuterar tidigt och blir betr sociala dysfunktionen med åren allt mindre uttalad). Social fobi debuterar oftast i tonåren). Borderlinestörning. Schizofrenins negativa symtom kan ha stora likheter med autism, lindrig utvecklingsstörning.

Utredning

Görs av psykiater, psykolog mfl i team.

Anamnes. Kompletteras med strukturerade diagnostiska intervjuer via MINI o/e SCID-1. Det finns flera strukturerade skattningssinstrument som kan användas i den samlade bedömningen men inget som ger diagnos. Två har vetenskaplig evidens: Autism Diagnostic Interview-Revised (ADI-R) och Social Communication Questionnaire (SCQ).

Neuropsykologisk utredning inclusive begåvningsstestning, språkfärdighet mm.

Somatiskt status för att finna somatisk sjukdom. Riktade labprover tex blodstatus, elektrolyter, kreatinin, T4, TSH. Leverprover, EKG, EEG. Bilddiagnostik om anamnes och status talar för nytta med detta.

Missbruksanamnes och ev drogtest.

Behandling

Patienter med Autismspektrumstörningar -inkl Aspergers syndrom har rätt till insatser enligt Lag om Stöd och Service till vissa funktionshindrade (LSS).

Insatserna kan bestå av personlig assistent, kontaktperson, speciell bostad, daglig aktivering, avlastning under helger för vistelse hos stödfamilj mm. Viktigt i omhändertagandet av individ med autismspektrumstörning är att individen i princip skall få ha det "som han vill"; kanske bo ensam, arbeta ensam, utöva sin specifika hobby etc. Kommunikation i viss mån via bilder i stället för tal och skrivna instruktioner. Många med högfungerande autism är extra lämpliga för vissa arbeten på arbetsmarknaden.

Det finns inte farmaka specifikt riktade mot autismspektrumstörningar. Behandling med risperidon minskar allvarliga beteendestörningar som aggressivitet och självskadebeteende. Hos vuxna dock otillräckligt vetenskapligt underlag.

Behandla ev samsjuklighet.

Källa: <https://www.praktiskmedicin.se/sjukdomar/neuropsykiatriska-funktionsstorningar-hos-vux/>